
Zebranie Uroczyste w 150-tą rocznicę założenia Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie : 23 listopada 1950 r. : Polska Akademia Umiejętności Towarzystwu Naukowemu Warszawskiemu

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 43, 92-94

1950

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Polska Akademia Umiejętności Towarzystwu Naukowemu Warszawskiemu ¹⁾

W dniu wielkiego święta nauki polskiej, w dniu uroczystości 150-lecia Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polska Akademia Umiejętności przesyła najserdeczniej odczute życzenia. Akademia widzi w Towarzystwie Naukowym Warszawskim najbliższą sobie bratnią instytucję, ożywioną tymi samymi celami: organizowania i pielęgnowania polskiej pracy naukowej.

Towarzystwo Naukowe Warszawskie może z uzasadnioną dumą spoglądać na swoją długą, chlubną przeszłość. Historia kultury polskiej musi stwierdzić, że powstałe w najcięższych momentach naszych dziejów porobiorowych, w r. 1800, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Warszawie, dzięki nieustrudzonej energii swego wielkiego przewodnika duchowego Stanisława Staszica, ratowało myśl i mowę polską przed grożącą jej ze strony zaborców zagładą. Poczęte w duchu ideologii wieku oświecenia, było ono w Polsce pierwszym warsztatem nowoczesnej zorganizowanej pracy naukowej i oddziaływało pobudzająco na powstanie podobnych instytucji naukowych w innych ośrodkach naszego kraju.

Utworzone w r. 1816 krakowskie Towarzystwo Naukowe, z którego w sprzyjających okolicznościach politycznych powstała Polska Akademia Umiejętności, pozostawało zawsze w przyjaznych stosunkach z Warszawskim Towarzystwem Naukowym. Brutalna likwidacja przez rząd carski w r. 1832

¹⁾ Adres P.A.U. odczytany przez Sekretarza Generalnego K. Michałowskiego.

warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, otwierająca ponury okres nocy paskiewiczowskiej, równoznaczna była z wyjąłowieniem i podcięciem życia naukowego na olbrzymiej polaci naszych ziem. Kierownictwo pracy naukowej w tych warunkach przejść musiało do innych dzielnic, mających swobodniejsze warunki egzystencji politycznej. Ster życia kulturalnego Polski drugiej połowy XIX wieku przesunął się ku Galicji.

Powstała w r. 1873 Polska Akademia Umiejętności przez cały okres swej historii nigdy nie uważała się za instytucję galicyjską, ale dążyła wytrwale i konsekwentnie do tego, by być towarzystwem naukowym o charakterze ogólnopolskim. Wciąganie do swego grona, od pierwszych wyborów poczynając, uczonych wszystkich zaborów wbrew polityce państw rozbiorowych było świadomym wyrazem tej tendencji. Polska Akademia Umiejętności z wdzięcznością wspomina ofiarność społeczeństwa polskiego ziem dawnego zaboru rosyjskiego, szczególnie żywą w samej Warszawie. Polska Akademia Umiejętności pamiętać zawsze będzie o cennym wkładzie warszawskiego środowiska naukowego w rozbudowę swoich wydawnictw; wie dobrze, jak żywy ruch naukowy rozniecała działalność warszawian: Korzona, Askenazego czy Hoyera, stale związanych z Akademią. Powołanie ponowne do życia Towarzystwa Naukowego Warszawskiego przyjęła Polska Akademia Umiejętności z najżywszą radością. Widziała w tej regeneracji wzmożenie tętna polskiego życia naukowego, wzmocnienie nowego, tak potrzebnego ośrodka pracy naukowej — w sercu Polski. W latach odrodzonej państwowości polskiej łączyła nas współpraca i w najlepszym stylu pojęta rywalizacja na polu rozwoju nauki polskiej. Ta współpraca przybrała całkiem skonkretyzowane i realne kształty zwłaszcza od r. 1931, od chwili utworzenia Komitetu Porozumiewawczego Polskich Towarzystw Naukowych. Weszliśmy wówczas świadomie na drogę planowej organizacji badań naukowych.

Dziś Polska Akademia Umiejętności z szczególną radością witając wielki dynamizm warszawskiego środowiska naukowego, które w tak zdumiewająco szybkim tempie potrafiło od-

budować swoje życie organizacyjne i wydawnicze po bezprzykładnych zniszczeniach dokonanych przez okupację hitlerowską, wyraża najgłębsze przekonanie, że owocna współpraca między naszymi instytucjami, wyrastająca ze wspólnoty tych samych celów i powiązań dziejowych, okaże tę samą żywotność i w przyszłości. W tym przekonaniu łączymy się myślą i sercem z Towarzystwem Naukowym Warszawskim w dniu Jego wielkiego święta, w dniu uroczystości jubileuszowej, która jest świętem całej polskiej nauki.

(—) *Jan Dąbrowski*
Sekretarz Generalny

(—) *Kazimierz Nitsch*
Prezes